

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О
КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ БАНАКА**

Извештај за друго тромесечје 2020.

Београд, август 2020.

Уводна напомена

Народна банка Србије је 2014. године почела да спроводи анкету о кредитној активности банака. Циљ те анкете је унапређење анализе кретања на кредитном тржишту увидом у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама и на страни понуде кредита, и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Анкета се састоји од десет питања која се односе на кредите привреди и становништву. Испитаници одговарају о промени кредитних стандарда,¹ као и утицају фактора на њихову промену, затим о промени услова одобравања кредита, промени тражње за кредитима и утицају фактора на промену тражње.

У овом документу **сумирани су резултати анкете спроведене од 1. до 21. јула 2020. године**. У анкети су исказани ставови представника банака о променама током другог тромесечја 2020. године и очекиваним променама на кредитном тржишту у трећем тромесечју 2020. године. У анкети су учествовали представници 24 банке, што обезбеђује репрезентативну покривеност кредитног тржишта, јер учешће ових банака износи преко 99% билансне суме банкарског сектора.

Резултати анкете су приказани у виду нето процената. Нето проценат за одговоре о питањима о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди *знатно пооштрени* и *донекле пооштрени* и збира учешћа банака које су одговориле да су *знатно ублажени* и *донекле ублажени*. Позитивна вредност нето процента указује на нето пооштравање, а негативна на нето ублажавање кредитних стандарда. Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео пооштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда. Када је у питању тражња за кредитима, нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је она *знатно повећана* и *донекле повећана* и збира процената банака које су одговориле да је *знатно смањена* и *донекле смањена*. Према томе, позитивна вредност нето процента указује на нето повећање, а негативна на нето смањење тражње.

У графичком приказу резултата, термин *девизни* односи се на кредите одobreне у инострану валути или динарима који су индексирани девизном клаузулом.

¹ Кредитни стандарди су писане и неписане интерне смернице или критеријуми који одражавају кредитну политику банке (нпр. приоритети у погледу врсте кредита, колатерала, сектора, региона и сл.).

САДРЖАЈ

Резиме	1
1. Кредити привреди.....	2
1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	2
1.2. Услови одобравања кредита привреди	3
1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују	4
2. Кредити становништву.....	5
2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	5
2.2. Услови одобравања кредита становништву	7
2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују ..	7

Резиме

Као што је то био случај и у другим земљама у региону, резултати јулске анкете показују да су банке у Србији услед раста аверзије према ризику у условима повећане неизвесности изазване пандемијом вируса корона поопштриле стандарде по којима су одобравале кредите привреди и становништву током Т2. С друге стране, конкуренција у сектору и јефтинији динарски извори финансирања препознати су као фактори који су деловали у смеру ублажавања стандарда, што је великим делом резултат смањења референтне каматне стопе Народне банке Србије.

Оцена банака је да су предузећа током Т2 повећала тражњу за кредитима за обртна средства и реструктурирање постојећих обавеза. С друге стране, банке су оцениле да је тражња становништва за кредитима смањена у Т2, што се може довести у везу с предузетим мерама здравствене заштите становништва.

Банке очекују умерено поопштравање кредитних стандарда и током Т3 (али у мањој мери него у Т2), при чему сматрају да се то неће одразити на тражњу привреде и становништва за кредитима, за коју очекују раст у Т3.

Табела 1: Оцене банака у погледу понуде и тражње издвојених категорија кредита

	Понуда (кредитни стандарди)		Тражња	
	Т2 2020.	Т3 2020. (очекивања)	Т2 2020.	Т3 2020. (очекивања)
Привреда	↑	↑	↑	↑
Мала и средња предузећа	↑	↑	↓	↑
Велика предузећа	↑	↑	↑	↑
Пољопривредници	↑	↓	↑	↑
Становништво	↑	↑	↓	↑
Готовински (динарски)	↑	↑	↓	↑
За рефинансирање (динарски)	↑	↑	↓	↑
Стамбени (девизни)	↑	↑	↓	↑
Потрошачки (девизни)	↗	↗	↓	↑

Легенда:

- ↑ Повећање тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↑ Поопштравање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)
- ↗ Повећање тражње / поопштравање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- без промене
- ↘ Смањење тражње / ублажавање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- ↓ Смањење тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↓ Ублажавање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)

1. Кредити привреди

1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати јулске анкете показују да су банке у Т2, у складу са очекивањима изнетим у априлској анкети, поштриле стандарде по којима су одобравале кредите привреди, а слична очекивања имају и за Т3. Стандарди су поштрени у већој мери за кредите у девизном знаку у поређењу с динарским, а посматрано по величини предузећа, највише за сегмент микропредузећа, малих и средњих предузећа, који је у највећој мери и погођен кризом, што говори у прилог оправданости доношења обимног програма економске помоћи, који је пре свега намењен овом сегменту привреде.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Пооштравање стандарда последица је раста перципираног ризика, као и мање спремности банака за његово преузимање у условима растуће неизвесности изазване пандемијом вируса, која се негативно одражава на економска кретања. С друге стране, банке сматрају да су конкуренција међу банкама и динарски извори финансирања (највећим делом као резултат смањења референтне каматне стопе Народне банке Србије) деловали у смеру ублажавања кредитних стандарда током Т2.

1.2. Услови одобравања кредита привреди

Према оцени анкетираних представника банака, услови кредита привреди у Т2 су били пооштрени, што се у највећој мери односило на неценовне услове попут максималног износа кредита, рочности кредита, као и захтева у погледу колатерала. Каматна маржа на кредите малим и средњим предузећима благо је коригована наниже у Т2, што се може довести у везу са одобравањем кредита из гарантне шеме по повољним условима.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

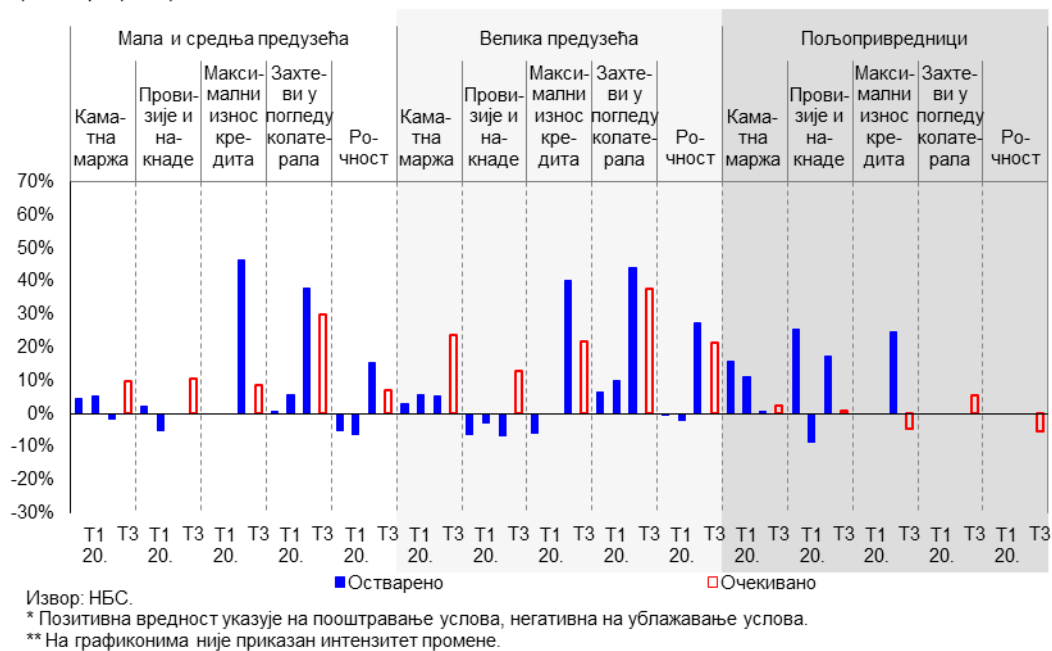
Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на пооштравање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Имајући у виду и даље присутну неизвесност у погледу трајања пандемије и брзину опоравка глобалне економије, банке очекују да кредитни услови за привреду и у Т3 буду пооштрени, и то највише кроз повећање захтеваног колатерала и смањење максималног износа кредита.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећама (нето проценат)

1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују

Резултати анкете показују да су предузећа повећала тражњу за кредитима током Т2, и то првенствено за кредитима за обртна средства и реструктурирање постојећих обавеза, док су смањила тражњу за инвестиционим кредитима, што је и било очекивано у условима кризе изазване пандемијом вируса корона.

Промена тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

Утицај фактора на промену тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

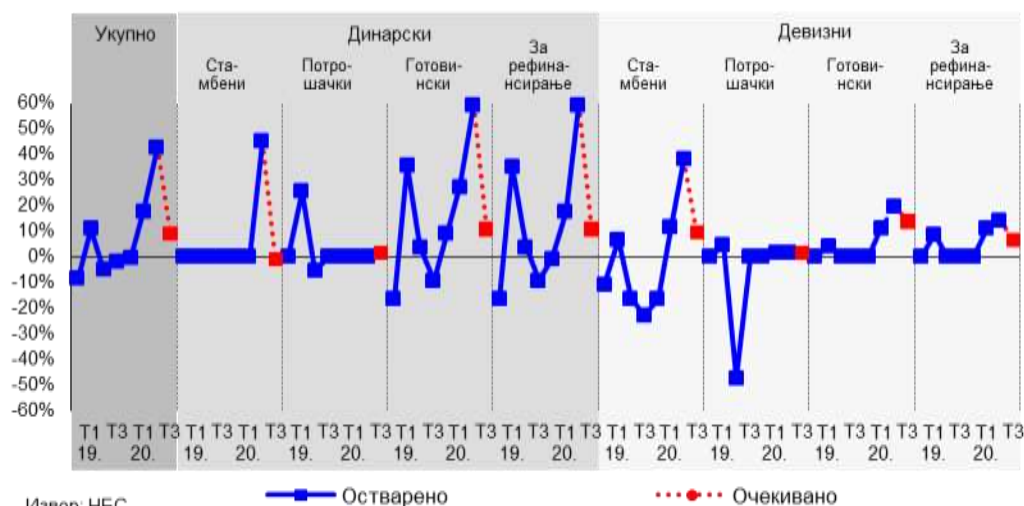
Банке очекују раст тражње привреде за кредитима и током ТЗ (и то у већој мери него у Т2), који ће и даље доминантно бити вођен потребама за финансирањем обрtnих средстава и реструктурирањем постојећих обавеза. У супротном смеру, према оцени банака, делује коришћење алтернативних извора финансирања, тј. веће сопствено финансирање, које је омогућено мерама Владе и Народне банке Србије (одлагањем плаћања пореских обавеза и субвенционисањем зарада, прописивањем мораторијума на кредитне обавезе и обавезе по основу финансијског лизинга), као и кредити небанкарских институција (пре свега Фонда за развој).

2. Кредити становништву

2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете показују да су стандарди по којима су одобравани кредити становништву у Т2 били поопштрени услед мање спремности банака за преузимање ризика и општег повећања перципираног ризика, а слична очекивања имају и за ТЗ, али у знатно мањој мери. Као и код сектора привреде, динарски извори финансирања су препознати као фактор који је деловао у смеру ублажавања кредитних стандарда, што је резултат наставка ублажавања монетарне политике Народне банке Србије.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита становништву (нето проценат)

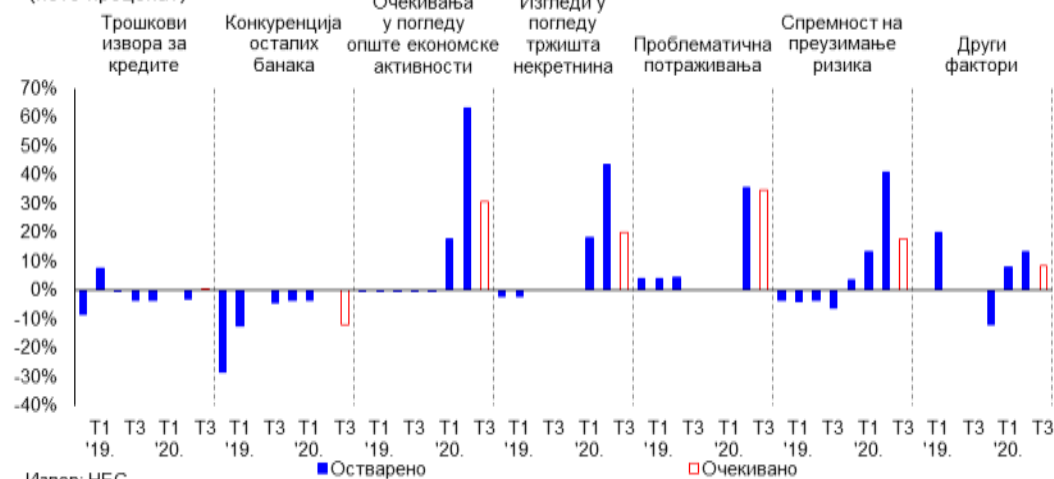

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај појединих фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија становништву (нето проценат)

Извор: НБС.

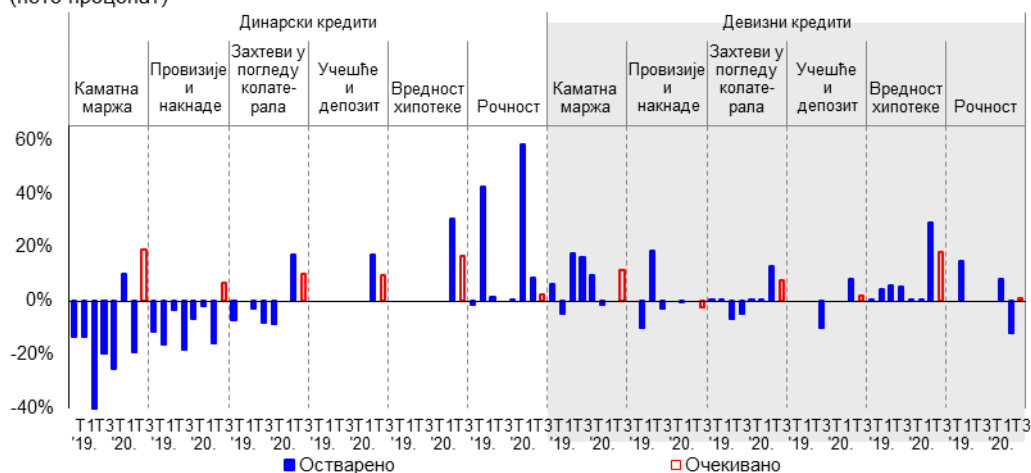
* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

2.2. Услови одобравања кредита становништву

Резултати анкете показују да су ценовни услови по којима су одобравани кредити становништву, и то првенствено динарски, у Т2 ублажени, што се може повезати за смањењем референтне стопе Народне банке Србије. С друге стране, неизвесност изазвана пандемијом вируса корона одразила се на поштравање неценовних услова кредита, и то највише на услове које захтевани колатерал треба да испуни.

Промена услова за одобравање кредита становништву
(нето проценат)

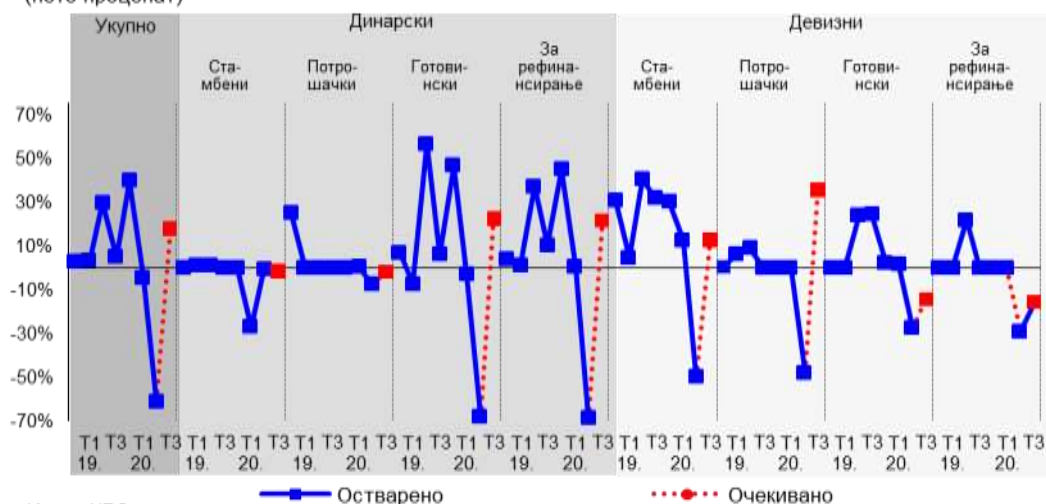
Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују

Према оцени банака, становништво је смањило тражњу за свим врстама кредита током Т2, што је делом последица предузетих мера за здравствену заштиту становништва.

Промена тражње становништва за кредитима
(нето проценат)

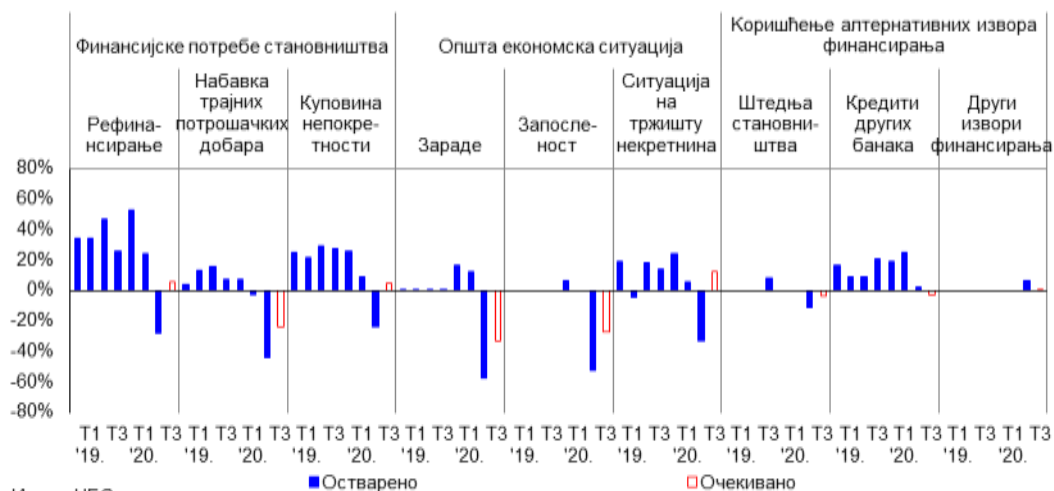
Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Резултати анкете показују да банке у ТЗ очекују опоравак тражње становништва за кредитима, као и њен даљи раст, који ће првенствено бити усмерен ка динарским готовинским кредитима и кредитима за рефинансирање, и девизно индексираним стамбеним и потрошачким кредитима.

Утицај фактора на промену тражње становништва за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.